

Sygn. akt IV KO 52/22

POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **A. D. – K.**

oskarżonej o przestępstwo z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zb. z art. 296 § 1, 2 i 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. i inne po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 31 maja 2022 r. wniosku Sądu Okręgowego w K. zawartego w postanowieniu z dnia 4 maja 2022 r., sygn. akt V K [...] o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,
na podstawie art. 37 k.p.k.

postanowił
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w K., działając na podstawie art. 37 k.p.k. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie zawisłej przed nim sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Uzasadniając wystąpienie podniesiono, że prokurator Prokuratury w K. w dniu 28 lutego 2020 r. skierował do Sądu Okręgowego w K. akt oskarżenia przeciwko A. D.– K.. Sprawa oskarżonej pierwotnie została zarejestrowana pod sygn. akt XVI K [...]. Od tamtego czasu odbyło się 11 terminów rozprawy, na których przesłuchano 15 świadków, a w zakresie pozostałych wydano zarządzenie w oparciu o art. 350a k.p.k. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Okręgowy w K. na zasadzie art. 396a k.p.k. odroczył rozprawę, zakreślając

oskarżycielowi publicznemu trzymiesięczny termin do przedstawienia dowodów, których przeprowadzenie pozwoliłoby na usunięcie dostrzeżonych braków postępowania przygotowawczego. Pierwotnie określony termin został przez ówczesnego sędziego referenta przedłużony do 13 lipca 2022 r.

W międzyczasie, rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 16 marca 2021 r. w sprawie utworzenia Sądu Okręgowego w S. (Dz.U. z 2021 r. poz. 528) z dniem 1 kwietnia 2022 r. w obszarze właściwości Sądu Apelacyjnego w [...] utworzono Sąd Okręgowy w S.. Referent w sprawie XVI K [...] z dniem 1 kwietnia 2022 r. zmienił swoje miejsce służbowe z Sądu Okręgowego w K. na Sąd Okręgowy w S., w którym został przydzielony do IV Wydziału Karnego. Po zmianie miejsca służbowego, dotychczasowy referent w sprawie XVI K [...] w oparciu o art. 47b § 5 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych złożył do Kolegium Sądu Okręgowego w S. wniosek o zwolnienie go od obowiązku rozpoznania m.in. sprawy o sygn. XVI K [...], a Kolegium tegoż Sądu Okręgowego, uchwałą z dnia 8 kwietnia 2022 r. zwolniło go od obowiązku rozpoznania przedmiotowej sprawy. Zarazem na dzień 4 maja 2022 r. w IV Wydziale Karnym Sądu Okręgowego w S. w repertorium „K” zarejestrowanych jest 10 spraw.

W ocenie Sądu kierującego wystąpienie w trybie art. 37 k.p.k., celowe jest aby niniejsza sprawa (prowadzona poprzednio pod sygn. akt XVI K [...]) była kontynuowana przez poprzedniego sędziego - referenta prowadzącego ją przez 11 terminów rozprawy, mającego bezpośredni kontakt z dowodami o charakterze osobowym, który przeprowadził postępowanie dowodowe w istotnym zakresie, w sposób bezpośredni – przez okres ponad 2 lat – miał kontakt z całym zawnioskowanym aktem oskarżenia i pismami procesowymi pozostałych stron, materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie oraz miał wizję dalszego jego gromadzenia, co wprost wyraził w postanowieniu wydanym w oparciu o art. 396a k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wystąpienie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że przepis art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, a jego zastosowanie może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, że pozostawieniu

sprawy w gestii sądu mającego rozpoznać daną sprawę, sprzeciwiałoby się dobro wymiaru sprawiedliwości. Dobro o tym charakterze może zostać zagrożone także wtedy, kiedy do rozstrzygnięcia sprawy nie dochodzi w rozsądnym terminie. Do podstawowych warunków optymalnego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości należy bowiem – obok zapewnienia stanu obiektywnego i niezawisłego orzekania – również realizowanie celów postępowania karnego, określonych w art. 2 § 1 k.p.k. (zob. postanowienia SN: z 13.07.1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995/9–10, poz. 68; z 10.12.1999 r., III KO 98/99; z 7.04.2000 r., II KO 105/00). Dobrem wymiaru sprawiedliwości jest także stan, w którym sprawa zostaje sprawnie i szybko osądzona i zakończona, realizując tym samym ustawowy postulat rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie (zob. postanowienia SN: z 18.08.2005 r., III KO 47/05; z 6.03.2000 r., V KO 7/00; z 26.01.2005 r., III KO 48/04, OSNKW 2005/2, poz. 23). Dlatego sprawność postępowania karnego w szczególnych przypadkach może stanowić argument przemawiający za skorzystaniem z instytucji unormowanej w art. 37 k.p.k.

Rzecz jednak w tym, że skorzystanie przez Sąd Najwyższy z przysługującego mu w tym zakresie uprawnienia zawsze uwarunkowane jest spodziewaną korzyścią dla dobra wymiaru sprawiedliwości. Innymi słowy, postąpienie po myśli art. 37 k.p.k. możliwe jest tylko wówczas, kiedy przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu rzeczywiście przyczyni się do usunięcia zaistniałego zagrożenia – w tym przypadku wynikającego z konieczności prowadzenia stosunkowo skomplikowanej sprawy od początku, wobec zmiany sędziego. Zarazem instytucja ta nie może stanowić instrumentu służącego „obejściu” regulacji natury ustawowej, w tym skutków decyzji podejmowanych przez uprawniony organ.

Wystąpienia Sądu Okręgowego nie poprzedzono należytych rozważeniem tych okoliczności.

Po pierwsze, na nieporozumieniu opiera się założenie, jakoby – po przekazaniu sprawy w trybie art. 37 k.p.k. Sądowi Okręgowemu w S. – jej referentem pozostał ten sam sędzia, który prowadził ją w Sądzie Okręgowym w K. (pod sygn. akt XVI K [...]), albowiem sprawa ta miałaby nie podlegać już ponownemu przydziałowi z wykorzystaniem Systemu Losowego Przydziału Spraw.

Rzeczywiście, zgodnie z § 45 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2046 z późn. zm.). nie podlega ponownemu przydziałowi sprawa m.in. ponownie zarejestrowana w tym samym lub innym urzędzie ewidencyjnym, ale chodzi tu przecież o sprawę zarejestrowaną w ramach tego samego sądu. Interpretacja zaproponowana przez Sąd Okręgowy opiera się na wadliwym rozumieniu pojęcia urzędu ewidencyjnego (§ 60 ust. 1 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej, Dz. Urz. MS z 2019 r. poz. 138 z późn. zm.), którym nie jest przecież dowolne repertorium „K” (§ 60 ust. 1 pkt 1, § 364 pkt 1 cyt. zarz.), ale repertorium prowadzone przez konkretny Sąd.

Z tego względu, nawet gdyby przedmiotowa sprawa została przekazana w trybie art. 37 k.p.k., to w zakresie obejmującym czynności biurowe (jak np. nadanie nowej sygnatury akt) oraz przydział sędziemu, należałoby z nią postąpić jak z każdą nową (wpływającą do sądu po raz pierwszy) sprawą.

Niezależnie od powyższego, w płaszczyźnie możliwości skorzystania przez Sąd Najwyższy z uprawnienia z art. 37 k.p.k., należało zwrócić uwagę na treść art. 47b § 4 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.). Pierwszy z powołanych przepisów określa zasadę, zgodnie z którą zmiana miejsca służbowego sędziego (a także delegowanie do innego sądu oraz zakończenie delegowania) nie stanowi przeszkody do podejmowania czynności w sprawach przydzielonych w dotychczasowym miejscu służbowym (albo miejscu pełnienia służby), aż do ich zakończenia. Wyjątek od tej zasady przewidziany został w art. 47b § 5 p.u.s.p., w którym określono, że na wniosek sędziego lub z urzędu kolegium sądu właściwe dla nowego miejsca służbowego sędziego (lub miejsca jego delegowania) może zwolnić sędziego z obowiązku rozpoznania części lub wszystkich spraw, w szczególności w razie znacznej odległości od tego sądu do nowego miejsca służbowego sędziego lub miejsca jego delegowania, a także przy uwzględnieniu stopnia zaawansowania rozpoznawanych spraw. Przed podjęciem uchwały kolegium sądu zasięga opinii prezesów właściwych sądów.

Uwzględniając, że sytuacja, o której mowa w art. 47b § 5 p.u.s.p. miała miejsce w niniejszej sprawie, postulat skorzystania przez Sąd Najwyższy z instytucji *forum extraordinatum* jest niczym innym, jak wyrazem nierespektowania i próbą obejścia procesowych skutków decyzji podjętej przez właściwy organ sądu, na konkretnej podstawie prawnej. Dlatego postąpienie po myśli art. 37 k.p.k. nie wchodziło tu w rachubę również z wyżej wymienionych względów.

Należy w tym miejscu przypomnieć wielokrotnie akcentowane w orzecznictwie stanowisko, że podejmowanie kroków zmierzających do niezasadnego scedowania na inny sąd spraw trudnych, budzących zainteresowanie mass-mediów czy lokalnej społeczności, nadużywanie argumentu potrzeby kształtowania właściwego wizerunku sądów, ani tym bardziej wyrażanie wątpliwości co do własnych kompetencji w zakresie zdolności przeprowadzenia rzetelnego postępowania nie zaliczają się do czynników, które budują autorytet i powagę wymiaru sprawiedliwości.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

a.S.